

Uudenlainen opas graduntekijälle

Kimmo Svinhufvud: *Gradutakuu*. Helsinki: Tammi 2009. 170 s. ISBN 978-951-31-4699-3.

Tieteellisen tekstin kirjoittamisoppaita on julkaistu 2000-luvulla runsaasti. Alan klassikosta *Tutki ja kirjoita* (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997) on ilmestynyt muutama uusi painos, ja lisäksi ovat ilmestyneet ainakin Olli Mäkisen *Tieteellisen kirjoittamisen ABC* (2005), Juha T. Hakalan *Graduopas* (1999) ja *Uusi graduopas* (2008) ja Sonja Kniivilän, Sari Lindblom-Ylänteen ja Anne Mäntysen *Tiede ja teksti: Tehoa ja taitoa tutkielman kirjoittamiseen* (2007). Tuntuisi siis, että aiheesta ei enää voi kirjoittaa juuri uutta, mutta Kimmo Svinhufvud on onnistunut löytämään uuden näkökulman kirjoittamiseen. Svinhufvud nimittää opastaan työkirjaksi, jonka harjoitusten avulla gradu valmistuu. Kirjassa on sekä kirjoittamisharjoituksia että omien tavoitteiden pohtimiseen tarkoitettuja harjoituksia. *Gradutakuun* näkökulmana on kokonaisvaltaisuus, kuten myös Svinhufvudin aikaisemmassa *Kokonaisvaltainen kirjoittaminen* -kirjassa (2007). *Gradutakuu*-oppaan lisäksi Svinhufvud pitää yllä blogia osoitteessa <http://www.gradutakuu.fi/>.

Gradutakuun tavoitteena on asettaa gradun kirjoittaminen oikeisiin mittasuhteisiin opiskelijan elämässä ja auttaa tältä pohjalta tekemään gradu valmiiksi. Alussa opiskelija laitetaan pohtimaan omia tavoitteitaan ja vasta sitten hänet päästetään kirjoittamaan gradutekstiä. Kirjassa opetetaan erilaisia kirjoitus- ja lukutekniikoita ja autetaan ajankäytön suunnittelussa. Lisäksi kirjan lopussa on lyhyt osio opinnäytteen viimeistelystä.

Svinhufvud antaa kirjansa johdannossa takuun siitä, että kirjan ohjeilla ja harjoitusten avulla saa todellakin gradun valmiiksi ja hyväksyttyä.

Kirjan ensimmäisessä ja toisessa luvussa pohditaan gradua suhteessa opiskelijan elämään. Niissä on harjoituksia, joiden avulla lukija voi määritellä omia tavoitteitaan ja unelmiaan sekä sitä, miksi hän haluaa kirjoittaa gradun. Harjoituksissa pyydetään esimerkiksi kirjoittamaan ihannepäivästä minä-muodossa kronologisessa järjestyksessä ja analysoidaan sen jälkeen kirjattuja asioita. Tavoitteiden selkiyttäminen vie varmasti graduprosessia eteenpäin, joten tämän tyyppisiä harjoituksia kannattaisi teetää joko tieteellisen kirjoittamisen kurseilla tai graduseminaarissa. Gradukin on omanlaisensa työprosessi, joten motivatio, suunnittelu ja arviointi ovat tärkeitä prosessin toteuttamiseksi (Nummenmaa & Lautamatti 2004: 34).

Seuraavissa luvuissa puhutaan gradunteosta kirjoittamisena ja ohjataan kirjoitusharjoituksiin eri menetelmillä (vapaa kirjoittaminen, kontrolloitu vapaa kirjoittaminen, gradupäiväkirja). Lisäksi käsitellään tutkimusaiheen valintaa ja tutkimussuunnitelman tekemistä muun muassa ideariihen ja graduanalyysin avulla. Teoksessa korostetaan, että gradun tekeminen on yhteistyötä ohjaajan kanssa ja rohkaistaan käyttämään graduprosessissa apuna myös muita graduntekijöitä. Ryhmä- ja vertaispalaute ovatkin tärkeitä ohjaajan antaman palautteen lisäksi, koska niissä asioita tarkastellaan eri näkökulmista (Nummenmaa & Lautamatti 2004: 92). Lisäksi vertaispalautteen myötä

kirjoittajan vastuu tekstin muokkauksesta kasvaa, koska hänen täytyy suhteuttaa useamman lukijan antama palaute toisiinsa (Svinhufvud 2007: 73).

Svinhufvud korostaa kirjassaan myös ajankäytön hallinnan tärkeyttä. Tehokkaaseen ajankäyttöön pääsee laatimalla päivä- ja viikkosuunnitelman ja tekemällä päivittäisen tavoitteenasettelun joka ilta. Työpäivät voi myös jakaa fokuuspäiviin, puskuripäiviin ja vapaapäiviin. Fokuspäivinä pitäisi tehdä graduun liittyvää työtä (tutustua lähteisiin, tehdä haastatteluja tai kirjoittaa) vähintään 80 prosenttia ajasta. Puskuripäivinä suunnitellaan, haetaan palautetta, etsitään lähteitä tai luetaan graduoppaita. Vapaapäivinä taas vältetään kaikkea graduun liittyvää. Gradunteossa on tietysti tavoitteena lisätä fokuuspäivien määrää ja vähentää puskuri- ja vapaapäivien määrää. Ajankäytön suunnittelun korostaminen on hyvä asia, koska useimmissa tutkielmanteko-oppaissa ei käsitellä ajankäyttöä kovin perusteellisesti.

Gradutakuu-oppaassa pureudutaan myös gradun tekemisen ongelmiin ja haetaan niihin ratkaisuja esimerkiksi kirjoittamalla ongelmista gradupäiväkirjaan ja analysoimalla kirjoitettua useassa vaiheessa. Lisäksi lukijaan valetaan rohkaisua muun muassa voimaleuseiden avulla. Gradun kirjoittamiseen liittyviä voimaleuseita voivat olla esimerkiksi ”Minulla on riittävästi aikaa tehdä kaikkea sitä, mitä haluan”, ”Minä olen hyvä kirjoittaja” ja ”Olen riittävän hyvä juuri tällaisena”. Voimaleuseilla graduntekijä pyritään saamaan vakuuttuneeksi siitä, että hän pystyy tekemään gradun. Gradun valmistumisen varmistamiseen pyritään myös visualisoimalla valmista tuloista ja tulevaisuuden muistelulla. Tulevaisuuden muistelua käytetään yleensä

sosiaali- ja terveysalalla, mutta se so- pii hyvin myös apukeinoksi tavoitteiden asettamiseen (Eriksson, Arnkil & Rautava 2006: 56). Tulevaisuuden muistelussa muistelija siirtyy mieleensä esimerkiksi puolen vuoden tai vuoden päähän nykyhetkestä ja ”muistelee”, mitä tuona ajanjaksona on tapahtunut. Yleensä pyritään muistelemaan nimenomaan hyviä asioita, joten tulevaisuuden muistelu vahvistaa muistelijan voimavaroja (Kokko 2006).

Gradutakuun viimeisessä kolmanneksessa on erilaisia kirjoittamis- ja lukutekniikoita. Kirjoittamisen menetelminä ovat gradukuukausi (gradu kirjoitetaan valmiiksi kuukaudessa) ja lumihitulemenetelmä (tekstin laajentaminen yhdestä virkkeestä vähitellen kokonaiseksi pääluvuksi). Lukutekniikoissa korostetaan silmäilevää lukemista ja lukemiseen liittyvien tavoitteiden selventämistä sekä tekstin visualisoimista esimerkiksi miellekartan muotoon. Kirjan lopussa puhutaan myös kirjoittamiseen liittyvistä arvoista, tavoitteista, rituaaleista ja katalyyttisista mekanismeista. Katalyyttiset mekanismit ovat asioita, jotka muuttavat tavoitteet tuloksiksi, esimerkiksi ulkomaanmatkan varaaminen parin päivän päähän suunnitellusta gradunjättöpäivästä. On hyvä, että kirjoittamisoppaassa käsitellään myös lukemistekniikkoja, koska perinteinen lineaarinen lukutapa ei välttämättä ole kovin tehokas oppimisen kannalta. Akateeminen lukutaito on ehdottoman tärkeä kirjoittamistaidon edellytys.

Svinhufvud on osannut asettua *Gradutakuussa* loistavasti opiskelijan asemaan. Kirja on kirjoitettu sinä-muodossa, ja siinä on monien harjoitusten lisäksi kattava kommentoitu lähdeluettelo ja varsinainen kirjallisuusluettelo. Kirjan liitteinä on vielä oikeinkirjoitusvinkkejä

ja ohjeita lähdeviitteiden tekemiseen. Oikeinkirjoitusohjeet on kirjoitettu samalla rennolla tyyllillä kuin koko opas ja viittaamisohjeissa on kerrottu lähdeviite-esimerkkien lisäksi myös lähteiden käytön pääperiaatteista. Kirjan sisällysluettelo on selkeä, ja siinä on listattu kaikki kirjan harjoitukset, joten erillistä hakemistoa ei kaipaakaan. Svinhufvudin kirjoittamistyyli on juoheva, joten opasta lukee mielellään.

Gradutakuun vahvuus on sen erilaisuus, mutta joitakin lukijoita loputon rohkaiseminen ja hieman amerikkalaishenkinen kannustus saattavat ärsyttää. Kyseessä on kuitenkin graduopas eikä elämäntapaopas. Myös runsas sitaattien käyttö lukujen aluissa voi jakaa mielenpäiteitä. Kirjaa kannattaneekin lukea silmäillen ja poimien itselle sopivimmat ohjeet. Kirjoittamisen opettajan kannalta *Gradutakuu* on hyödyllinen, koska monia sen harjoituksista voisi hyvin käyttää tieteellisen kirjoittamisen kursseilla ja ne sopivat myös jatko-opiskelijoille. Todennäköisesti harjoituksilla saisi potkua väitöskirjaprosessiinkin.

KATRIINA KAAKKOLAMMI
etunimi.sukunimi@uta.fi

Lähteet

- ERIKSSON, ESA – ARNKIL, TOM ERIK – RAUTAVA, MARIE 2006: *Ennakointi-dialogeja huolten vyöhykkeellä. Verkostokonsultin käsikirja – ohjeita verkostomaiseen työskentelyyn*. Helsinki: Stakes. <http://www.stakes.fi/verkkoju-lkaisut/tyopaperit/T29-2006-VERKKO.pdf>.
- HAKALA, JUHA T. 1999: *Graduopas. Melkein maisterin niksikirja*. Helsinki: Gaudeamus.
- 2008: *Uusi graduopas. Melkein maisterin entistä ehompi niksikirja*. Helsinki: Gaudeamus.
- HIRSJÄRVI, SIRKKA – REMES, PIRKKO – SAJAVAARA, PAULA 1997: *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Kirjayhtymä.
- KNIIVILÄ, SONJA – LINDBLOM-YLÄNNE, SARI – MÄNTYNEN, ANNE 2007: *Tiede ja teksti. Tehoa ja taitoa tutkielman kirjoittamiseen*. Helsinki: WSOY.
- KOKKO, RIITTA-LIISA 2006: Tulevaisuuden muistelu on asiakkaiden voimavaroja vahvistava työmuoto. Sosiaaliportti: Puheenvuorot. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/puheenvuoro/?announcementId=c2a33a12-7e59-455d-9c6a-7108a8e72f22&groupId=85ee9f92-6911-4ffa-a36f-060357d312ba>. 16.12.2009.
- MÄKINEN, OLLI 2005: *Tieteellisen kirjoittamisen ABC*. Helsinki: Tammi.
- NUMMENMAA, ANNA RAIJA – LAUTAMATTI, LIISA 2004: *Ohjaajana opinnäytetyön työprosesseissa. Ryhmäohjauksen käytäntöä ja teoriaa*. Tampere: Tampere University Press.
- SVINHUFVUD, KIMMO 2007: *Kokonaisvaltainen kirjoittaminen*. Helsinki: Tammi.